

DE PLATE

TIJDSCHRIFT VAN DE OOSTENDSE HEEMKRING "DE PLATE"

Vormings- en ontwikkelingsorganisatie en Permanente Vorming.

Aangesloten bij de KULTURELE RAAD OOSTENDE en het WESTVLAAMS VERBOND VAN KRINGEN VOOR HEEMKUNDE

Statuten gepubliceerd in de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 1-2 mei 1959, nr. 1931 en gewijzigd volgens de Bijlagen tot het Belgisch Staatsblad dd. 15 mei 1975 nr. 3394 en nr. 3395 en de Bijlage tot het Belgisch Staatsblad van 4 december 1986 nr. 31023.

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER:	SECRETARIS:	PENNINGMEESTER:	REKENING:
A. VAN ISEGHEM	J.B. DREESEN	J.P. FALISE	750-9109554-54 of
IJzerstraat 1	Rode Kruisstraat 4	H. Serruyslaan 78/19	000-0788241-19
8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	8400 OOSTENDE	

Alle medewerkers zijn verantwoordelijk voor de door hen getekende bijdragen.

JAARGANG 18 Nr. 11 - november 1989

VOOR DE INHOUDSTAFEL VAN DIT NUMMER, ZIE DE LAATSTE BLADZIJDE.

NOVEMBER - ACTIVITEIT

De Oostendse Heemkring "De Plate" heeft de eer en het genoegen zijn leden en belangstellenden uit te nodigen tot een voordracht met documentatiemateriaal die doorgaat op

donderdag 30 november 1989 om 20u30

in de Conferentiezaal van de V.V.F. Oostende, Dr Colenstraat 6

Het onderwerp : HET DAGELIJKS LEVEN VAN DE "OOSTENDENAARS" IN DE FACTORY VAN BANQUIBAZAR IN BENGALLEN (1721-1744)

De spreker : de heer Jan PARMENTIER. Licenciaat Geschiedenis.

Uit de voordrachten die de heer PARMENTIER ons reeds bracht kennen we Banquibazar als de factory van de Oostendse Compagnie in Bengalen. Deze factory bleef, ondanks de opheffing van de Oostendse Compagnie, nog bestaan tot in 1744, zonder wezenlijke steun van de Oostenrijkse overheid.

Waar de heer PARMENTIER ons voorheen onderhield over de financiële en economische aspecten in verband met deze factory, heeft hij het vanavond over de sociale aspecten van het leven van onze stadsgenoten aldaar. Enerzijds licht hij de levensomstandigheden van de bewoners toe en anderzijds de verhoudingen met de inlanders en de andere Europeanen. Dit is eens te meer een fijnstelling op een van de ongekende aspecten van onze maritieme en koloniale geschiedenis.

De heer PARMENTIER kennen we als een uitstekend conferencier die over een uitgebreide en gedegen kennis van onze vroeg-koloniale geschiedenis beschikt.

Dit wordt dus een voordracht die U als rechtgeaard Oostendenaar niet moogt missen. Zoals steeds is de toegang vrij en kosteloos en zijn ook niet-leden van harte welkom. Men zegge het voort.

DECEMBER I - ACTIVITEIT. JAARLIJKS SOUPER EN KLEINKUNSTAVOND

Ons jaarlijks souper gevolgd door de kleinkunstavond gaat door op

vrijdag 8 december 1989 om 19 uur

in de Ridderzaal van het Vossenhol te Stene.

Om 19 uur offreert de Kring, bij monde van zijn voorzitter de heer VAN ISEGHEM, het aperitief. Daarna schuiven we aan voor een typische Oostendse menu

Mosselen met frieten
Koffie met taart

Indien er leden zijn die niet van mosselen houden, kan de menu aangepast worden tot de even klassieke

Steak met salade en frieten
Koffie met taart

De keuze tussen mosselen of steak dient aangeduid te worden op de inschrijving.

Omstreeks 21 uur volgt dan het optreden van de gekende Oostendse zangeres

Georgette VAN EYCKEN

die ons een uur lang zal vergasten op een brede waaier van volks- en vissersliederen.

De deelname in de kosten voor de maaltijd en het optreden, in het typisch kader van het Vossenhol, bedraagt 475 ₣ per persoon. De drank is hier uiteraard niet bij inbegrepen.

De inschrijvingen gebeuren door middel van een storting op rekening 000-0507753-55

Jan Dreesen

Rode Kruisstraat 4 - Oostende

met vermelding "Deelname aan souper en kleinkunstavond met X personen" gevolgd door de aanduiding "mosselen" of "steak", en dit vóór vrijdag 1 december 1989.

Wij rekenen op Uw aller aanwezigheid. Men zegge het voort.

J.B. DREESEN

VEILING 1990

Op donderdag 25 januari 1990 gaat de jaarlijkse Veiling van De Plate door onder leiding van de heer O. VILAIN.

Personen die wensen stukken te laten veilen mogen de lijst van de te veilen stukken (zo gedetailleerd mogelijk) binnenbrengen bij de heer O. VILAIN, Rogierlaan, 38 bus 11, Oostende.

De stukken (boeken, foto's, affiches, plannen, enz., maar geen breekbare voorwerpen) moeten wel betrekking hebben op Oostende of de kuststreek.

ø ø ø ø

LIDGELD 1990

Het lidgeld voor het lidmaatschap bij de Heemkring DE PLATE is voor 1990 vastgesteld als volgt :

Aangesloten lid :	400 ₣
Steunend lid :	500 ₣
Beschermend lid (vanaf) :	1.000 ₣

Mogen wij vragen gebruik te maken van het hierbijgevoegd stortingsbulletin. Alleen diegenen die tot nu toe niet gestort hebben (laatste storting door ons ontvangen op 24 november) vinden hierbij een stortingsbulletin.

Ook dit jaar biedt het Grafisch Bedrijf LAMMAING ons gratis de Platekalender aan. Deze wordt samengesteld door onze ondervoorzitter de heer Omer VILAIN. Als thema werd "'t BOSJE" gekozen.

door Ann CASIER

Periode 1882-1884

WAELPUT

Hendrik WAELPUT (1845-1885) kwam hetzelfde jaar zijn eigen werken dirigeren. Dat ook hij belangstelling kreeg, blijkt uit de vraag van het publiek om dit concert van de zaterdag naar de zondag te verschuiven, zodat meer mensen vrij waren om te komen luisteren. Het WAELPUT-programma bevatte (1) :

1. Symfonie 3 : geuzenlied
2. Canzonetta
3. Stella : ouverture en droom
4. Memlingcantate : huldemarsch

Deze laatste cantate werd gecomponeerd voor de inwijding van het Memlingstandbeeld te Brugge.

MASSENET

Het MASSENET-festival greep plaats op donderdag 9 augustus 1883 om 13.30 h. Deze muzikale plechtigheid werd 's namiddags voorzien, ten einde de ééndagstoeristen de kans te geven dit buitengewoon concert bij te wonen (2). Jules MASSENET (1842-1912), leerling van Ch. GOUNOD, was toen rond de veertig en had al een aantal mooie successen achter de rug : "Marie-Magdeleine" (1873), "Scènes pittoresques" (1873), "Hérodiade" (1881) en "Scènes napolitaines" (1882). Hij was toen nog niet zo beroemd en moest zijn meesterwerken "Manon" (1884), "Werther" (1892) en "Thaïs" (1894) nog componeren. Dank zij de relaties die hoofdirigent PERIER in Parijs opgedaan had, kon hij Jules MASSENET overhalen om naar het Oostends Kursaal te komen. Hij had het geluk te mogen optreden voor een barstensvolle zaal, bestaande uit een internationaal en heterogeen publiek. Samen met het Kursaalorkest bracht hij hoofdzakelijk eigen werk (3) :

1. Scènes napolitaines (Tarentelles, Procession, Improvisateur, Fête)
2. a. Le dernier sommeil de la vierge
b. Sevillana
3. Violconcerto (J. Smit) - Max BRUCH
4. Scènes pittoresques : a. Air de ballet
b. Kermesse bohème
5. a. Prélude d'Hérodiade
b. Marche héroïque de Szabadie

Na afloop waren publiek en critici enthousiast (4) :

"Il faut avoir vu le compositeur conduire lui-même cette dernière partie de cette première oeuvre, pour se faire une idée de la puissance d'entraînement de l'étonnante virtuosité qu'il communique à son orchestre tout entier. Impossible de rendre mieux les accents vigoureux, le rythme si franc que couronne l'oeuvre. (...)
Les bravos s'éteignent à peine qu'un silence religieux s'établit immédiatement dans la salle; le compositeur lève son archet, nous voilà aux premières mesures de cet adorable prélude "Hérodiade", qui, comme nous le disons plus haut, a posé la réputation du jeune maître à son apogée."

"Sevillana" werd zo geestdriftig onthaald dat het onmiddellijk opnieuw uitgevoerd werd.

Na het concert schreef MASSENET een brief aan Emile PERIER. Hij dankte voor de medewerking aan het concert en feliciteerde hem voor de excellente prestatie van zijn orkest. Hij had zelden met zo'n gedisciplineerd en correct gezelschap gewerkt. Volgens L'Indépendance was het Kursaalorkest niet, zoals de orkesten van de andere badsteden, zuiver tot genot van het publiek. Sinds enkele jaren was het zeer degelijk en had zijn MASSENET-concert zoals andere Belgische steden (5).

De orkestleden zelf waren ook met een briefje bedacht :

"Messieurs les artistes de l'Orchestre du Kursaal d'Ostende. Messieurs, je ne veux pas vous quitter seulement avec quelques mots de remerciements. Je tiens à rappeler à votre souvenir et à vous écrire combien j'ai été sensible à la belle exécution que je vous dois.

Croyez, chers Messieurs, à mes sentiments dévoués et reconnaissants et recevez encore toutes mes félicitations, dont une grande part revient aussi à votre excellent et digne chef M. Perier."

NOTÉ

Jean NOTTÉ, die pas zijn diploma eerste prijs zang aan het conservatorium van Gent op zak had, kreeg de kans te Oostende om oog in oog met een talrijk publiek te staan. Hij zong er "Noël" van A. ADAM. Zijn sterke en mooie stem en zijn goede accentuering vielen daarbij op. In de winter van hetzelfde jaar werd hij door het Munttheater aangeworven (6).

Afkomstig uit Doornik behaalde hij in augustus 1885 zijn virtuositeitsdiploma met onderscheiding. Hij maakte zijn operadebuut als bariton in "Lucia di Lammermoor" van G. DONIZETTI (oktober 1885) (7). Nog hetzelfde jaar trad hij opnieuw in het Kursaal op en ook de volgende jaren was hij een zeer welgekomen gast.

RITTER

Théodore RITTER, was een uitstekende pianist, die succes boekte op de eerste "Pas de Loup"-concerten te Parijs, verzorgde op 4 augustus 1884 een auditie samen met het symfonie-orkest :

1. Oberon-ouverture	C.M. VON WEBER
2. Présentations à la cour : menuet Louis XV (1e uitv.)	Th. RITTER
3. Bretagne-idylle (1e uitv.)	Th. RITTER
4. Polonaise héroïque (1e uitv.)	Th. RITTER
5. Invocation (1e uitv.)	Th. RITTER
6. Danse tcherkesse (hervraagd)	Th. RITTER
7. Rapsodie	Fr. LISZT

Théodore RITTER zond bij deze gelegenheid een brief aan PERIER vol lof over zijn orkest, die reeds gecopieerd werd (8).

RADOUX

De directeur van het conservatorium van Luik, Jean-Théodore RADOUX, kwam op 8 september 1884 zijn eigen composities dirigeren :

1. Marche nationale belge
2. Élégie
3. Ouverture de l'opéra-comique "La coupe enchantée"

4. Lamento pour violon, violoncelle et orchestre (SMITT, VAN ACKER)
5. Ronde Kabyle
6. Ouverture de l'opéra "André Doria"
7. Grande marche internationale (1869)

Voor het eerst sinds lang was dit een concert met uitsluitend Belgisch werk. RADOUX was een even goed dirigent als componist. Alle bekende personages te Oostende aanwezig, hadden zich naar het concert begeven en hoefden het zich zeker niet te beklagen.

TOLENTINO

Dit seizoen werd afgesloten met een optreden van de Italiaanse tenor Alessandro TOLENTINO, die Engeland en Duitsland succesvol doorkruiste. Hij was lid van de koninklijke filharmonische academie van Rome en zong onder meer SCHUBERT, BRAHMS en CAMPANA (10).

Periode 1885-1889

DUPONT

Auguste DUPONT, professor piano aan het koninklijk conservatorium van Brussel, kwam in het Kursaal een auditie geven met vijf van zijn beste leerlingen : SCHMIDT, VAN EYCKEN, R. UHLMANN, E. DRATZ en MORIAMÉ. CHOPIN was er de meest uitgevoerde componist. Deze uitzonderlijke auditie leerde dat een piano niet diende om op te trommelen, maar dat er fantastische effecten konden uitgehaald worden. Na twee uur ononderbroken pianospel zouden de toehoorders nu wel laten dit instrument te honen. Het buitensporig applaus voor deze vijf jonge meisjes was meer dan verdiend (11).

LITOLFF

Henry LITOLFF (1818-1891) bezocht het Kursaal op 12 augustus 1885. "Les templiers" zou de eerstvolgende winter in het Munttheater opgevoerd worden. Te midden van het geschetter van de zegevierende kopers werd hij in het Kursaal onthaald en onder enthousiaste uitroepen van het publiek ging hij zitten om het concert te volgen. Nauwelijks waren de laatste akkoorden van "La terreur" vervlogen, of LITOLFF werd door PERIER naar voor geroepen. Daar nam hij de dirigeerstok over en onder zijn bezielende leiding oversteeg het orkest zichzelf. Ondanks zijn 67 was hij nog energievul en leidde met grote autoriteit en perfect meesterschap één van zijn mooiste producties (welke ?). Deze Engelse componist, die bijna zijn hele leven in België en Frankrijk doorbracht, was een aangename verrassing in een minder spectaculair seizoen (12).

STRAUSS

De laatste attractie was op 30 augustus 1885 en gebeurde onvoorbereid en onverwacht : Johann STRAUSS jr. (1825-1899), leidde zelf zijn "An der schönen blauen Donau" (13).

WIDOR

Het hoogtepunt van het seizoen 1886 was een concert op 10 augustus onder leiding van de nog jonge Charles-Marie WIDOR (1844-1937). Deze componist-dirigent, beroemd om zijn "Korigane", trok een volle zaal. Deze verfijnde suite vormde de hoofdbrok van het programma. Het publiek toonde zich een goed rechter en liet de goed-gelukke nummers overdoen. Twee van zijn liederen "La chanson de mer" en "La nuit des étoiles" werden gebracht door zangeres SIMONNET met

WIDOR aan de vleugel (14). De organist van de St.-Sulpice te Parijs had de Kursaalabonnees een aangename avond bezorgd.

MOSZKOWSKI

De eerste orkestsuite van Moritz MOSZKOWSKI (1854-1925) werd voor 't eerst te Oostende uitgevoerd in 1887. De toondichter volgde trouw de repetities en leidde zelf de uitvoering (15). De gewoonte, telkens een talentvol componist zich te Oostende bevond, muziek van hem uit te voeren en hem zelf te laten dirigeren was zeer aangenaam voor de badgasten.

CHABRIER

Emmanuel CHABRIER (1841-1894) leidde op 22 augustus 1887 zelf zijn rapsodie "Espana" (16).

LAPON

Edmon LAPON kreeg naar aanleiding van zijn tweede Romeprijs een concert met uitvoering van zijn composities op 22 juli 1888.

ISNARDON

ISNARDON, een basso-buffo, toen nog verbonden aan het Munttheater, werd vanaf 1889 een regelmatige en gegeerde genodigde in het Kursaal (17).

LASSEN

Op het onverwacht was Edouard LASSEN (1830-1904) op vakantie naar Oostende gekomen en op 16 augustus 1899, zonder aankondiging vooraf, was hij in het Kursaal. Zijn landgenoot en tweede dirigent DE SWERT liet vlug orkestpartijen ronddelen (waarschijnlijk van de "Fest-ouverture") en liet LASSEN een eigen compositie dirigeren, wat een staande ovatie opleverde (18).

-
- (1) E.O., 02 en 05.09.1882.
 - (2) E.O., 05.08.1883.
 - (3) E.O., 09.08.1883.
 - (4) S.O., 10.08.1883.
 - (5) Brieven en artikels gepubliceerd in E.O., 19.08.1883
 - (6) E.O., 28 en 30.08.1883.
 - (7) E. GREGOIR, Supplément et complément au volume : Les artistes musiciens belges au XVIIIe et au XIXe siècle, Brussel-Parijs, 1887, p. 219.
 - (8) S.O., 08.08.1884.
 - (9) S.O., 10.09.1884.
 - (10) S.O., 08 en 10.09.1884.
 - (11) S.O., 18 en 21.07.1885.
 - (12) S.O., 14.08.1885.
 - (13) S.O., 02.09.1885.
 - (14) S.O., 12.08.1886.
 - (15) S.O., 28 en 30.07.1887.
 - (16) S.O., 24.08.1887.
 - (17) S.O., 16.08.1889.
 - (18) S.O., 19.08.1889.

(vervolgt)

SAS-SLIJKENS: beelden van wat er niet meer is

April 1950.
De oude Conderdam Sluis op de gedempte afleiding van de vaart Brugge-Oostende.
Op de achtergrond de eerste Oostendse verbrandingsoven.

Het lossen van kolen vanuit een lichter, voor de bevoorrading van de elektriciteitscentrale van Sas-Slijkens.

April 1950.
Het Sasdok.
Op de achtergrond de elektriciteitscentrale van Sas-Slijkens, "Electricité du Littoral" en de kerk van Sas-Slijkens, Molendorp.

De elektriciteitscentrale van Sas-Slijkens

OM EN ROND DE AANLEG VAN DE ELISABETHLAAN

door Gerard VANDAMME

Onlangs stelde men mij de vraag naar de oorsprong van enkele lage bakstenen muurtjes die langs de Elisabethlaan, tussen de Leffingestraat en de Nieuwpoortsesteenweg, schijnbaar zonder reden in de beplantingen of grasbermen oprijzen.

Om het antwoord hierop te geven moeten we teruggaan tot bij de aanleg van de Elisabethlaan, kort na 1900. Bedoelde muurtjes zijn namelijk nog de zichtbaar gebleven gedeelten van de duikerhoofden van afwateringsgrachten, die vóór de aanleg van de nieuwe baan dienden overweld of ingekokerd te worden. Dit was nodig voor de instandhouding van de waterafvoer, want de werken dienden uitgevoerd te worden in de laaggelegen Sinte-Catharinapolder, een gebied dat van oudsher in meer of mindere mate van overstroming of wateroverlast te lijden had.

Vanaf 1584 was dit gebied - zoals trouwens de gehele omgeving van Oostende - aan overstroming door het zeewater prijsgegeven door het doorsteken van de duinen ten oosten van de stad, in het kader van de verdediging tegen de Spaanse belegeraars. In deze periode ontstonden van uit de nieuw gevormde zeegoul o.m. de Sinte-Catharinakreek met haar vertakkingen : Kasteelkreek, Dodekreek, Grote- en Kleine Schaperiekreek. Het gebied veranderde in schorre en moeras. Op enkele schaarse hoger gelegen plaatsen bouwden de Spanjaarden forten o.a. Sinte-Isabella en Sinte-Clara.

Ook na het beleg van Oostende, beëindigd in 1604, bleef het gebied van de Sinte-Catharinaschorre verder onder water en werd ingeschakeld als spuibecken voor de Oostendse havengeul. Op de grondophogingen van de voormelde forten werden schaapskooien ingericht, die later uitgroeiden tot volwaardige hoeven. De als dusdanig bekende "hofstede van Hamilton" ontstond op het Sinte-Isabellafort.

In 1745 werd de Sinte-Catharinaschorre ingepolderd en van overstromingen door zeewater gevrijwaard. Maar ook na de indijking bleef de polder nog onderhevig aan wateroverlast door zijn lage ligging. Naast de voornaamste kreek, die behouden bleven, zorgde een net van gegraven scheidingsgrachten tussen de grondpercelen voor de waterlossing, die geregeld werd door de zeesluis op de Sinte-Catharinakreek.

De meeste van deze waterlopen bleven practisch ongewijzigd tot het begin van de 20e eeuw. Door verdere opdeling der percelen waren er wel nog scheidingsgrachten bijgekomen. Het zijn verschillende van deze grachten alsook de Sinte-Catharinakreek en haar aftakking, de Kasteelkreek, die bij de aanleg van de Elisabethlaan de noodzaak waren dat verschillende duikers en overwelvingen - in het jargon van Bruggen en Wegen "kunstwerken" genoemd - moesten gebouwd worden.

----x----x----x----

De Elisabethlaan werd aanvankelijk gepland om een aftakking te worden vanaf de spoorlijn Brussel-Oostende, naar Mariakerke (de latere Northwijk) waar ook aan een station werd gedacht. Daardoor zou een directe treinreis van Brussel naar de Wellingtonrenbaan te Oostende mogelijk worden. Leopold II en zijn omgeving hadden hiervoor grote belangstelling. Het bestaan van de villa op de westelijke hoek van de Northlaan en de Zeedijk, die aan de koninklijke familie toebehoorde speelde daarbij wellicht een rol. (Deze

villa, eerder gekend als de "Villa Osterieth", kreeg later de naam "Villa Albert-Elisabeth" en werd rond 1960 afgebroken).

Een verbinding tussen de Zeedijk en de Nieuwpoortsesteenweg (de huidige Northlaan) was al eerder tot stand gekomen, mede onder impuls van de Engelse kolonel en salpetermagnaat John Thomas NORTH, die vanaf 1895 van de Belgische staat, domeingronden in concessie had gekregen, gelegen tussen het fort Wellington en de wijk Albertus. Op deze gronden werd een moderne woonwijk gepland. Hierbij moet ook het bouwen van een electriciteitsfabriek op de Nieuwpoortsesteenweg, bij de hoek van de Northlaan vermeld worden. Die centrale moest electriciteit leveren voor de verlichting van de straten en gebouwen van de nieuwe wijk, en vanaf 1897 ook voor de ganse toenmalige gemeente Mariakerke. Ze leverde ook drijfkracht voor de eerste elektrische tramlijn tussen Oostende en Middelkerke, uitgebaat door de "Sté Anonyme du Tramway Electrique d'Ostende-Littoral", door J.T. NORTH gesticht in 1896.

De voorziene treinverbinding naar Mariakerke kwam echter niet tot stand. Maar in plaats daarvan plande men, vrijwel volgens hetzelfde tracé een ringbaan rond de stad vanaf Mariakerke, die via bruggen over de achterhaven verbinding zou geven naar de kustbaan ten oosten van Oostende. Tevens werd een aftakking naar het Maria-Hendrikapark voorzien, via een lange helling voor een eventueel tramspoor. Die begon ongeveer 300 m. oostwaarts van de Torhoutsesteenweg en sloot aan op de Koninginnelaan. Hiervoor moest een brug gebouwd worden over de Frère-Orbanstraat. De ontworpen aftakking, aanvankelijk betiteld als de Prins Albertlaan of Albertlaan, zou in 1934 Astridlaan en in 1938 Generaal Jungbluthlaan als naam krijgen.

Van in de herfst van 1903 was men begonnen de verwaarloosde duinen tussen het koninklijk chalet en de hippodroom Wellington af te graven (ter plaats van de huidige galerijen). Het zand werd met stoomtrams, via een voorlopig aangelegd spoor, langs de Koninginnelaan afgevoerd tot juist voor de spoorwegbrug in het Maria-Hendrikapark (t.p.v. de huidige brug over de Verenigde Natiestraat). Van daaraf werd de afrit en de baanbedding richting Mariakerke, eveneens via een voorlopig tramspoor, aangelegd. Terhoogte van de Frère Orbanstraat werd de z.g. Albertbrug gebouwd, een stuk klassieke architectuur, dat mocht gezien worden, maar spijtig genoeg nooit van nut is geweest. Het brugdek met rijweg en voetpaden eindigde aan weerszijden in het zand van de Albertlaan, die nooit van een wegdek voorzien werd.

De grondophoging voor de helling van de Albertlaan kreeg in de volksmond weldra bekendheid als "de Soldatenberg". Het is moeilijk te zeggen wanneer die benaming in omloop kwam. Spruit ze voort uit het feit dat onze Belgische piotten van het 3e Linierement, dat destijds te Oostende gelegen was, aldaar regelmatig gingen oefenen? Ook de Duitse troepen hebben door hun aanwezigheid ter plekke, de benaming Soldatenberg alle eer aangedaan! In de flanken van de helling bouwden de Duitsers tijdens de oorlog 1914-18 verschillende zware betonnen bunkers en enkele kleinere versterkingen. Bij hun aftocht in oktober 1918 werden ze gedeeltelijk opgeblazen. De bunkers waren echter zo degelijk uitgevoerd dat ze in 1940-44 door een nieuwe generatie bezettingstroepen weer werden ingeschakeld als onderdelen van een beruchte Flakbatterij, die bijna gans de Soldatenberg in beslag nam, en meermaals geallieerde vliegtuigen te grazen wist te nemen!

In de 50er jaren werd de Soldatenberg volledig afgegraven tussen

de Frère Orbanstraat en de Sint-Janskerk. Een korte oprit bleef behouden (huidige Stijn Streuvelsstraat). De Albertbrug werd gesloopt. Op de vrijgekomen geëffende oppervlakte werd een gedeelte van de wijk Vogelzang uitgebouwd.

-----x-----x-----x-----

Het ontwerp van rond 1900, voor de ringbaan via de achterhaven, geraakte niet aan uitvoering toe. Het geheel zou een werk van lange adem worden. De Elisabethlaan was vóór 1914-18 slechts uitgevoerd als opgehoogde wegberm zonder verharding, tussen de Nieuwpoortsesteenweg en de Torhoutsesteenweg. Het eerste huis langs de nog onafgewerkte baan was de boerderij van Livin DEMAEGDT, gebouwd in 1907, en later door zijn zoon August verder uitgebaut.

Alleen de baansectie tussen de twee voornoemde wegen was kort vóór de oorlog 40-45 beëindigd, zoals gepland in 1906.

Dit plan, gedateerd 20 en 22 september 1906, opgemaakt door het "Ministère des Finances et des Travaux Publics - Ponts et Chaussées - Service Spécial de la Côte" voorziet de "Aménagement de l'Avenue Elisabeth à Ostende - Première section comprise entre la Chaussée de Nieuport et la Chaussée de Thourout".

Uit dit plan konden enkele nuttige gegevens geput worden. De sectie tussen de Nieuwpoortse- en de Torhoutsesteenweg is 1.126,75 m. lang en verloopt van de hoogtecota (+5,08) aan de Nieuwpoortsesteenweg tot (+4,66) aan de Torhoutsesteenweg. Het laagst gelegen punt op het bestaande terrein ligt aan (+2,73) (tussen de Langestraat - nu de Leffingestraat - en de Sinte-Catharinakreek). De nodige grondophoging over het traject schommelt tussen 0,42 m. (min.) en 2,02 m. (max.). De baanbreedte bedraagt 30 m. zonder de aan te leggen zijtaluds en de plaatselijke langse afwateringsgrachten. Er worden verschillende "ouvrages d'art" (kunstwerken, zie hoger) gepland onder de nieuwe weg, in volgorde vanaf de Nieuwpoortsesteenweg :

- 1) een "aquaduc" aan de Nieuwpoortsesteenweg; in metselwerk, met zijmuren 0,45 m. dik, en booggewelf 0,22 m. dik; sectie 0,60 m. br. x 0,75 m. h.; hoofden 0,57 à 0,45 m. dik.
- 2) een "buse" aan afstand 70 m.; diameter 0,50 m.; duikerhoofden in metselwerk 0,45 m. dik.
- 3) een "buse" aan afstand 112,30 m. (t.p.v. de huidige Vredestraat); diameter 0,50 m.; duikerhoofden in metselwerk 0,68 à 0,57 m. dik.
- 4) een "aquaduc" aan afstand 330,80 m. (t.p.v. de Kasteelkreek); in metselwerk, met zijmuren 0,68 m. dik, en halfcirkelvormig gewelf 0,33 m. dik; sectie 1,00 m. br. x 1,45 m. h.; hoofden 0,68 à 0,57 m. dik.
- 5) een "aquaduc" aan de Langestraat; in metselwerk, met zijmuren 0,57 m. dik, en booggewelf 0,33 m. dik; sectie 1,00 m br. x 1,00 m. h.; hoofden 0,57 à 0,45 m. dik.
- 6) een "buse" aan de Langestraat (overzijde); diameter 0,50 m.; duikerhoofden in metselwerk 0,45 m. dik.
- 7) een "aquaduc" aan afstand 807,10 m. (t.p.v. de Sinte-Catharinakreek) 0,68 m. dik, en halfcirkelvormig gewelf 0,33 m. dik; sectie 1,00 m. br. x 1,30 m. h.; hoofden 0,68 à 0,57 m. dik.
- 8) een "aquaduc" aan de Torhoutsesteenweg; in metselwerk, met zijmuren 0,45 m. dik, en booggewelf 0,22 m. dik; sectie 0,60 m. br. x 0,75 m. h.; hoofden 0,57 à 0,45 m. dik.

Bij de uitvoering werden sommige van die kunstwerken wat gewijzigd, of van plaats verschoven. Ook zijn er nog een paar kleine duikers

bijgekomen. Het zijn de kopmuren van sommige van die duikerhoofden die nu nog zichtbaar zijn. De duikers zelf zijn in de loop der jaren dichtgeslibd. De afwateringsgrachten zijn gedempt en gaandeweg vervangen door de riolering in de nieuwe straten. Alleen de Kasteelkreek en de Sinte-Catharinakreek zijn gedeeltelijk ingekokerd. Maar ook hun duikers zijn buiten dienst, sinds de inbedrijfneming van de persrioleringen langsheen de Elisabethlaan.

Het plan uit 1906 geeft ook een dwarsprofiel van de aan te leggen weg. Ze omvat aan weerszijden een voetpad van 2,50 m. breed. Aan de westzijde ligt een rijweg van 7 m. breed. Aan de oostzijde ligt een bedding voor dubbel tramspoor van 4,80 m. breed plus een rijweg van 3,20 m. In het midden ligt een groenstrook van 7 m. breed in gras, afgeboord met ligusterhagen. Aan weerszijden hiervan ligt een voetpad van 1,50 m. breed.

De baan was volgens dit profiel uitgevoerd vóór 1940. Alleen de tramsporenbedding werd weggelaten. Er kwamen twee gelijke rijwegen, uitgevoerd met mozaïekkeitjes in waaierspatroon. De voetpaden langs de middenberm bestonden uit geel grint. De buitenste voetpaden bleven onafgewerkt, want er was slechts een begin van bebouwing aan de beide uiteinden van de baansectie.

Halfweg de jaren 50 werd de Elisabethlaan eindelijk doorgetrokken naar het rondpunt op het einde van de autosnelweg Brussel-Oostende. Het bestaande gedeelte tussen de Nieuwpoortse- en de Torhoutsesteenweg werd volledig heraangelegd. Er kwamen bredere rijbanen. De middenberm werd tot een minimumbreedte herleid. De gerooide ligusterstruiken werden overgeplant langs de wegels van het Maria-Hendrikapark.

De Elisabethlaan kreeg een nieuwe rol als aftakking van de snelweg Brussel-Oostende, naar de Westkust. Blijkbaar wegens gebrek aan coördinatie tussen de uitvoerende diensten, moesten achteraf nog belangrijke rioleringswerken uitgevoerd worden, die ondanks vele voorzorgen, ernstige verzakkingen teweegbrachten evenals plaatselijke schade aan aanpalende gebouwen. Omstreeks 1957-58 moest daardoor een groot gedeelte van het nog maar pas aangelegde wegdek volledig vernieuwd worden.

Intussen ziet het er naar uit, dat een eeuw na de eerste planning, de ringbaan rond Oostende, die de Westkust met de Oostkust zal verbinden, werkelijkheid zal worden. De plannen voor de belangrijke renovatiewerken aan de Oostendse achterhaven (het zg. "Master"-plan) voorzien een verbinding vanaf het Kennedy-rondpunt naar de Dr. E. Moreauxlaan. Een gedeelte "Ringbaan" bestaat reeds. Het grootste probleem wordt het kruisen van de treinsporen, waarvoor het bouwen van een tunnel (bij voorkeur) of van een hoge brugoverspanning noodzakelijk is.

----x----x----x----

De aanleg van de Elisabethlaan was de aanloop tot een nieuwe fase in de westelijke expansie van de stad Oostende.

Vóór de oorlog 14-18 lag de bebouwingsgrens tussen de Nieuwpoortse- en de Torhoutsesteenweg nagenoeg ter hoogte van de Stuiverstraat. Juist vóór 40-45 was deze grens reeds verschoven tot ongeveer de Gelijkheidstraat.

Het is aan deze periode dat ik met enige weemoed terugdenk. Het waren mijn gelukkige jeugdijaren, toen de Elisabethlaan zich nog midden weiden en velden, in een haast nog ongerept natuurgebied

situeerde. In de talrijke heldere watertjes wemelde het van de "kraaivisjes" (stekelbaarsjes), salamanders, bloedzuigers, water-torren en kikkers. Volgens oudere mensen zat er soms zelfs paling, en mijn grootmoeder waarschuwde me dikwijls voor de "snaken" (een soort slangetjes ?) die in sommige grachten zouden genesteld hebben en zeer "dangereus" waren !

Verder naar de Steense dijk toe bevonden zich de gevaarlijke onder water gelopen kanonkuipen van de destijds beruchte "Terpitz!"-batterij uit 1914-18, waarin ook van alles kon gevist worden, maar waarin ik ook twee jongens jammerlijk heb weten verdrinken !

Over heel die wijde vlakte heerste toen nog als een burcht, de schilderachtige "hofstee van Hamiltons" op haar metershoge mote, die een restant was van het eertijdse Spaanse Sinte-Isabellafort uit 1599.

Wanneer ik thans op deze hoogte sta, tussen de trieste, verpuinde muren van de hoeve, dan word ik nog steeds getroffen door het prachtige stukje natuur dat zich - voorlopig nog - rondom mij uitspreidt : de laaggelegen weiden vol waterplassen, terreingolven en grachtjes. Het is het enige dat nog rest van de vooroorlogse toestand. De eens zo mooie historische hoeve die ooit het jaartal 1633 op haar noordgevel droeg, liet men steen voor steen uiteenvallen ! Hoeveel Oostendenaars weten dat daar ooit het even historische Sinte-Isabellafort lag ? Niets is er dat hieraan herinnert ! Als binnen afzienbare tijd de bulldozers alles zullen effen ploegen, dan zal voor de zoveelste keer de herinnering aan een stuk Oostendse geschiedenis radikaal worden uitgeveegd !

Het moderne verkeer en de verkavelingswoede houden immers geen rekening met romantische bespiegelingen !

SCHRIJVERS AAN ZEE (1)

door Emiel SMISSAERT

Eén van de meest succesvolle causeries die de laatste jaren voor "De Plate" werd gehouden was wel deze van ons bestuurslid Emiel SMISSAERT over "Literair toerisme aan de kust" (sep 1988). Er was de belofte de geschreven neerslag van die voordracht te brengen in ons tijdschrift.

Inmiddels kreeg Emiel SMISSAERT de kans zijn kopij te publiceren in een speciale uitgave van de V.Z.W. "HET GULDEN VLIES". Het werd een mooi verzorgd volume van 126 blz. De tekst van SMISSAERT werd aangevuld met een bloemlezing.

"Schrijvers aan zee" is echter een uitgave die niet in de handel komt, zodat de tekst ervan ook in "De Plate" niet misstaat.

De Redactie

-----X-----X-----

Woord vooraf

De zee heeft steeds gefascineerd. Ook schrijvers werden door haar aangetrokken. Dit bracht Emiel SMISSAERT op het idee om na te gaan welke auteurs aan zee woonden of verbleven, wat zij over de zee dachten en schreven, waarom zij zich aangetrokken voelden door de kust of er precies door afgestoten werden.

Het werd zijn levenswerk. Vele jaren lang deed hij geduldig opzoekingswerk en correspondeerde hij met talloze bekende en minder bekende auteurs.

Het resultaat vindt de lezer hierna. In een tocht van de Westkust naar de grens met Nederland, ongeveer 65 kilometer verder, ontmoeten we zowat elke Vlaamse schrijver. Veel meer dan Emiel SMISSAERT ooit vermoedde. Het moet zijn dat de zee een bijzondere aantrekkingskracht uitstraalt....

SCHRIJVERS AAN ZEE

Een inleiding door Emiel SMISSAERT

Het Academiegebouw in Gent. Mei 1972.

Het was al een flink stuk voorbij twaalf uur 's middags toen het "Literair Salon" een einde nam. Een ietwat gewichtig klinkende benaming voor wat in feite gebeurt : een auteur (lid van de Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde) leest voor uit eigen werk in de besloten kring van de leden van de Academie in het smaakvol ingerichte voorsalon. Telkens weer kende het "Literair Salon" een grote belangstelling, vooral ook omdat daar na afloop vragen konden worden gesteld en omdat het literaire heden en verleden er soms uitvoerig ter sprake kwamen.

Zoals wel vaker gebeurde na afloop van een lezing, werd ik telefonisch gevraagd nog één of ander boek of tijdschrift te bezorgen ten einde feiten, data of personages nader te laten verifiëren. Bij deze gelegenheid, toen ik het salon binnenkwam, vond ik alle literatoren-leden bijna voltallig bijeen in een zeer ongedwongen, ja opgetogen stemming. Wie die morgen uit eigen werk had voorgelezen is mij, na zoveel jaren, ontgaan, maar daar zat het puik van de oudere generatie Vlaamse letterkundigen : Gerard Walschap, Marnix Gijsen, Maurice Gilliams, Pieter G. Buckinx, André Demedts, Paul Lebeau, Johan Daisne, Luc Indestege, Karel Jonckheere, Bert Decorte. Raymond Brulez was er niet (meer) bij : hij was zwaar ziek en zou korte tijd nadien, in augustus 1972, overlijden. Later zouden geleidelijk aan jongere letterkundigen als Christine D'Haen, Ward Ruyslinck, Anton van Wilderode, Hubert Lampo, Maria Rosseels en Jan Veulemans voor de aflossing van de wacht zorgen. En in het stijlvolle, achttiende-eeuwse gebouw waarden nog de schimmen rond van reeds gestorven, maar daarom nog niet vergeten literaire beroemdheden. Guido Gezelle, Emmanuel Hiel, Karel van de Woestijne, Cyriel Buysse, Maurits Sabbe, Stijn Streuvels, Ernest Claes, Felix Timmermans, Herman Teirlinck, Lode Baekelmans, Raymond Herreman, Achilles Mussche....

Maurice Gilliams, de Vaste Secretaris van de Academie, nam het gevraagde boek van mij over en begon er, druk verder pratend, in de bladeren. Op zijn verzoek bleef ik, gereserveerd en op eerbiedige afstand, bij het gezelschap staan. Minzaam als steeds betrok André Demedts mij in het gesprek, terwijl hij lachend Buckinx en Daisne aankeek : "Vandaag, bij dit stralende weer, hoort deze jongeman eerder aan de kust, in Oostende, vanwaar hij afkomstig is".

"Kijk, ik herinner mij", mengde Karel Jonckheere zich in de kout, "toen ik te Koksijde..." De andere heren staakten hun gesprek om naar één van Jonckheeres sappige anekdoten te luisteren. En toen de pointe van het verhaal voorbij was, begonnen de eminente letterkundigen onder elkaar herinneringen uit te wisselen. Over hoe het, toen, aan de Belgische kust was, welke literaire kennissen

zij er hadden ontmoet, wat zij daar hadden beleefd...
Waar onze Vlaamse letterkundigen-in-het-algemeen, beroemd of minder beroemd, zoal gepleisterd en verwijld hebben aan de Belgische Noordzeekust in de loop der jaren, én of er sporen van terug te vinden zijn in hun werken, dát wekte mijn interesse op.
Vandaar dit essay, gegrasdruind uit heel wat boeken, doorspekt met "hun" belevenissen en ervaringen, met dank voor "hun" medewerking !

WILLEM ELSSCHOT en FELIX TIMMERMANS

De weelde van de Westkust

Vandaag de dag beslaat Koksijde, een badplaats die gerenommeerd is in binnen- en buitenland als fraaigetooid, toeristisch centrum aan de Westkust, drie woonkernen : Koksijde-Dorp, Koksijde-Bad en, meer ten westen, de kleinere badplaats Sint-Idesbald, ontstaan bij de oude vissersherberg Sint-Idesbald. Daar tussen liggen nog een aantal natuurgebieden. Met over een lengte van ongeveer vier kilometer een 250 tot 400 meter breed strand van fijn zand en een wandeldijk van ongeveer drie kilometer, is Koksijde een badplaats met vele troeven.

Door de gemeente Koksijde werd een aantrekkelijke gids uitgegeven : de brochure Artiestenwandelpad (1), van de hand van Bert Bijmens (°1920), staat bol van de personages uit de wereld van kunst en cultuur die, vroeger en nu, de Westkust opzochten en deze streek met aanzien wisten te stofferen.

Sint-Idesbald in het bijzonder was het uitverkoren oord van allerlei artiesten. Karel van de Woestijne (1878-1929) bracht, in de tweede helft van de jaren twintig, een vakantie door in het Annekensnest (Ch. Leyslaan 31). Dit "landhuis met zijn ouderwetse meubelen waarin het leven zeker al een kwarteeuw scheen verward, had beslist iets Tschechov-achtig" merkte Tom Bouws nog jaren later op ter gelegenheid van een bezoek aldaar (2).

Herman Teirlinck (1879-1967), een ander befaamd schrijver en een veelzijdige persoonlijkheid, verbleef in de villa Anker en Zon, gelegen in de straat die naar hem werd genoemd.

't Vissershuis (René Degraevelaan) is het voormalige vakantieverblijf van Maurits Roelants (1895-1966), letterkundige en schoonzoon van Karel van de Woestijne. Met zijn prozadebuut Komen en gaan (1927) introduceerde Roelants, wiens uitspraak "Van het leven dat wij droomden, is het leven de weerglans niet" hem zo typeert, de psychologische roman in de Vlaamse literatuur.

Villa Elegast ligt in de Wallecanlaan 24 en was eertijds de pleisterplaats van Karel Jonckheere (°1906), dichter van Spiegel der Zee, Van zee tot schelp en andere poëzie.

In de Marie-Josélaan 11a schreef Willem Elsschot (1886-1960) in 1934 Tsjip, het verhaal over zijn kleinzoon dat wordt geëvoceerd in een mooi, teder-beheerst proza. Het burgerlijk huwelijk van Elsschots dochter met de Pool Bennek Maniewski greep plaats in de herberg Het gemeentehuis en het kerkelijk huwelijk werd ingezegend in de kerk van Koksijde-Dorp. Later verwierf de schrijver een woning in de Frankrijklaan, nu Willem Elsschotlaan (villa Kerkepanne op nummer 9).

Na zijn dood, in 1960, kwam Willem Elsschot pas voorgoed in de belangstelling en zijn dochter, Adèle De Ridder, werd om haar herinneringen gevraagd. Over Elsschot en Sint-Idesbald vertelt zij o.a. :

(...) De visvangst, daar had hij plezier in. Moeder wilde de vis niet bakken, die moest worden schoongemaakt en niemand doet dat graag. Dus als hij vis ving, wierp hij die terug in het water. Wij gingen 's zomers twee maanden naar Sint-Idesbaldus aan de kust, we hadden daar een huisje, dat hebben we tot '40 gehad. Dan stond hij iedere dag om 4 uur op, fietste heel ver tot waar hij kon vissen en om 11 uur was hij terug. Zat op een terras van een café te wachten. Zo ging dat jaren. Over zijn boeken sprak hij nooit een woord. Hij praatte heel weinig, wat hij zei was altijd goed overdacht en wel geestig. Een fascinerende man. Later begrepen we heel wat meer (3).

Het huisje waar Adèle naar verwijst werd in de streek van Sint-Idesbald Les Vanneaux (4) genoemd.

Over Willem Elsschot en Karel van de Woestijne en de respectieve straten die naar hen werden genoemd, schreef Simon Carmiggelt een aardig cursiefje.

Ook Marcel Coole (°1913), afkomstig van Kortrijk maar uitgeweken naar Brussel, heeft herinneringen aan deze periode :

(...) Voor en na de oorlog heb ik te Sint-Idesbald, waarheen mijn schoonouders waren verhuisd, meer dan eens Vlaamse literatoren ontmoet. Uiteraard mijn oude vriend Karel Jonckheere die er woonde, maar ook Maurice Roelants, Willem Elsschot met wie ik menige pint heb gedronken. Jos Janssen (de toneelschrijver) Erik van Ruysbeek, en anderen. (5)

En voor Stijn Streuvels was de pracht van de Koksijdse duinen bron van inspiratie om een novelle te schrijven. Een nacht in de duinen, opgenomen in de bundel Stille avonden.

OPGENOMEN MUZIEK EN LIED UIT OOSTENDE EN OMGEVING

COLLECTIE OSTENDIANA (13)

Stedelijke Openbare Bibliotheek

door Robert LEROY

Ron DAVIS

Ronny Davis werd te Oudenburg geboren op 23 november 1946. Bij een verkeersongeval overleden te Brugge op 22 januari 1971. Hij was toen de meest beroemde zoon te Bredene, schrijft Jo DEENSEN in De Zeewacht. Zijn eerste muzieklessen kreeg hij in het Oostends Conservatorium. Behaalde nadien te Gent eerste prijzen voor diktie en muziekgeschiedenis en aan het Conservatorium te Brussel ontving hij prijzen voor notenleer, zang en harmonie.

Zijn vader was de leider van de kabaretgroep "De Lachzaaiers" (zie : Hier spreekt men Oostends nr. 1). Ron kwam aldus als jonge zanger vroeg in het lichte genre terecht. In september 1961 begint zijn zangcarrière met optredens en platenopnamen. In 1963 is hij laureaat van het TV-programma Ontdek de ster. In 1966 wint hij de Will Ferdy-prijs en Will Tura-prijs. Hij sticht dan zijn Davis-kwintet, waarmee hij in gans Vlaanderen optreedt. Was ook lid

van de Knokke-ploeg voor het lichte lied en verwierf ook bekendheid als BRT-radiopresentator en -televisiemedewerker en muzikleraar.

Bron : De Zeewacht 29/1/1971

- 1° Dai, dai, dai (Daviny-Deensen). Een verhaal (Distel-Tézé-R. Vadès).
R. Davis, zang; met Orkest o.l.v. Louis De Haes.
Decca 23.889X; 1 single.
- 2° Nu je gaat; Shamrock (Davinty-Deensen).
R. Davis, zang; met Orkest o.l.v. L. De Haes.
Decca 23856; 1 single.
- 3° Hier Marie, hop Marie (A. van Dam-Bedouin). Shamrock.
R. Davis, zang; met orkest.
Elf Provinciën 68.58; 1 single (uitgave 1973).
- 4° Mijn leven (= My way). Hier Marie, hop Marie.
R. Davis, zang; met orkest.
Dureco 42.44; 1 single (uitgave 1973).
- 5° Ron Davis : Shamrock. Playboy. Hier Marie, hop Marie. Maat voor niets. Een verhaal "Album d'amour". Als ik oud zal zijn. Katialinda. Dai, dai, dai. Lied van ons hart (met Mieke Roskamp). Gesloten luiken. Nu je gaat. Mijn leven. Alle teksten van J. Deensen (behalve 3, 5 en 12).
R. Davis, zang; Radiodansorkest BRT en Vlaamse televisie.
Decca SSS581X636; 1LP (uitgave 1971 ?).

Jo DEENSEN

Ray Huilmand werd op 27 mei 1926 te Oostende geboren. Journalist voor De Zeewacht vanaf 1946 en voor vele andere bladen. Correspondent voor de kust bij BRT 2 West-Vlaanderen, muziekprogrammatriceur bij Teleradio-Oostende, is als vennoot aangesloten bij Sabam. Hij schreef ontelbare liederteksten die op plaat werden opgenomen. Zijn naam staat dan ook regelmatig vermeld bij de opnamen in deze collectie (zie daarvoor bij andere vermelde artiesten).

Bron : Wie is wie in Vlaanderen ? - Brussel, 1985.

- 1° Wimpels in de masten (W. Ferdy-R. Berry-J. Deensen); Zeemansblues (F. Feys-A. De Cock-J. Deensen).
Will Ferdy zang; Harry Frekin en zijn orkest.
Decca 22527; 1 plaat; 78 t.
- 2° My concerto : met o.a. My concerto; The rule of life; Bridge of love; tekst Jo Deensen.
Jacques Raymond, zang en piano.
Zenith Disco sound 5004; 1LP.
- 3° Limburg strekt de armen uit; Goiedag, van B. Gevaert-J. Deensen.
St. Ponette (1) zang, Y. Ravell (2) zang; met begeleiding.
Monopole S 2520; 1 single (uitgave 1987).

Astrid DE LAENDER

Astrid De Laender werd op 3 augustus 1938 te Oostende geboren. Zij begon reeds op 7-jarige leeftijd accordeon te studeren en behaalde vrij vlug eerste prijzen op wedstrijden. Zij volgde de Muziekconservatoria te Oostende en te Gent. Behaalde de diploma's voor notenleer, slagwerk, gitaar en te Brussel van leraar accordeon.

Zij sticht in september 1953 haar Accordeonschool, die in 1988, na 35 jaar nog altijd een zeer goede naam blijft behouden. Astrid

geeft er notenleer, drumm, gitaar, accordeon-orgel en piano-orgel. Het is enkel na 90 % van de punten behaald te hebben dat de leerlingen het volwaardig diploma van solist ontvangen in hun laatste leerjaar.

Patrick DUPONT (eigen orkest Los Pelicanos) vervangt A. De Laender als leraar wanneer zij verhinderd is.

Bron : persoonlijke mededeling. :

1° Zie : Chris.

2° Blijf op me wachten, van A. De Laender. A new season song, F. & S. Feys-A. De Laender.

De Oostendse Accordeonschool Astrid De Laender.

Roadrunner 830144; 1 single (uitgave 1983).

3° Piccadilly Circus, van F. Feys. Remember that melody, van A. De Laender.

De Oostendse Accordeonschool Astrid De Laender.

Roadrunner 840285; 1 single (uitgave 1984).

4° Dreamland, van F. Feys. Bright and easy, van A. De Laender-arr. F. Feys.

De Oostendse Accordeonschool Astrid De Laender.

Roadrunner 850375; 1 single (uitgave 1985).

The DIRKY Band

De leider van dit ensemble is Dirk BOUQUEZ, geboren te Oostende op 13 augustus 1956. Gaat op zijn 10 jaar bij Astrid De Laender het accordeon leren. Volgt later het Muziekconservatorium te Oostende voor klarinet, bij Staf DE BRAUWER.

Hij sticht in 1971-72 The Dirky Band. Vanaf het begin heeft de Band succes aan gans onze kust. Speelt 15 jaar lang in het vakantie-dorp van Townsend Thoresen te De Haan, tijdens de verlofperiode. Saxofonist Norbert BAETEMAN, die nu ook lid is van het Oostends Jazzensemble "The Broadway Jazz Gang" maakt reeds 6 jaar deel uit van de Dirky Band.

Bron : persoonlijke mededeling.

1° De Haan (w)in(t) Spel zonder grenzen : LP met "Golden Songs", aangeboden met medewerking van Tevewest TV- en FM-distributie t.g.v. Spel zonder grenzen; supervisie Jacques DEROO.

Bevat Sleepy shores. Dolannes melody. Villa rhides. Love story. Blue moon. Wintermemories (Slingeneyer-Guillini). Il silenzio. Quantanamera. Till. Speak softly love. Auld lang syne.

The Dirky Band and friends; met o.a. Philip & Bernard Dewulf, fluit & viool.

Parsifal JF 260450; 1LP (uitgave 1983).

Opname te Kortrijk in 1978-79; deze LP is oorspronkelijk reeds verschenen met een hoes voor Bredene.

La DOLCE VITA

1° Saint Emilion; Cinema van Luc Smets.

La Dolce vita, zang; met begeleiding.

Philips 6021 348; 1 single (uitgave 1982).

2° Crazy 'bout you; The eyes of John van Luc Smets.

La Dolce vita, zang; met begeleiding.

Philips 6021 365; 1 single (uitgave 1982)

DISCO PAUL 82

- 1° Disco Paul 82, muziek van Marc Albert, teksten van J. Taeckens, P. Brackx en K. Ghesquière.
C-side promotions 82001; 1 single (opname t.g.v. Paulusfeesten 10 tot 18/8/1982).

Mike DORIAN (Middelkerke)

- 1° Mike Dorian nr. 1 : Ergens in de stad. Anna Karina. Trinidad (F. Feys-P. Borbousse-J. Deensen). Birds 'n bees 'n things. L'herbe verte. Marjolaine. Heb je tijd leuk meid (P. Laine-F. Varotta-J. Deensen). Quand l'amour viendra (A. Lee-J. Deensen-K. Riema). In 't hart van Oostende (x) (W. Twardy-J. Frankfurter-J. Deensen). Wat voorbij is keert niet weer. Samen op een strand-fiets (x) (Denter-J. Deensen).
Mike Dorian en (x) Sheena Scott, zang; met orkest.
Baltic LP 716; 1LP (uitgave 1974).
- 2° Long forgotten feelings (F. Feys-M. Dorian). Walking (F. Feys-P. Borbousse-M. Dorian).
Mike Dorian, zang; met Orkest The Secrets.
International Records 77501; 1 single (uitgave 1977).
- 3° Zie : Sheena Scott nr. 5 : 't Hart van Oostende.

Sonia DUFOUR

- 1° Bonjour, Je continue sans lui (S. Dufour-A. Hintjens).
Sonia Dufour, zang; met begeleiding; een productie van Lala Ariola 103.844; 1 single (uitgave 1981).

Harry DUNGEN

- 1° Donnez-moi la main (P. Bayle-Valsien-Learsi). Nous deux (Daviny-Danny).
Harry Dungen, zang en orgel.
Souvenir SN 002; 1 single (uitgave 1967).

ORGELS IN GROOT OOSTENDE - HET ORGEL IN DE SINT-ANTONIUS VAN PADUAKERK (OPEX)

door Norbert HOSTYN

De Conventie van augustus 1912 tussen de Belgische Staat en de Stad Oostende voorzag de aanleg van een nieuw havencomplex en bijbehorende woonwijken ten O. van de havengeul. Dit ter vervanging van de oude Vuurtorenwijk (1) en ter ontlasting van het oude "Vis-serskwartier" in de stad waar mensonwaardige toestanden heersten (2).

Dat in die nieuwe woonwijk een kerk moest komen leek meer dan normaal : de Sint-Antonius werd van 1932 af gebouwd en in 1937 voltooid. De plannen waren van architect Gustaaf VANDAMME (3).

In 1941 liep het kerkgebouw zware schade op ten gevolge van oorlogsomstandigheden. Pas in 1955 werd het terug voor de eredienst opgesteld.

In dat jaar op 11 december, werd het kerkorgel eveneens ingehuldigd. Gastorganist was Jozef BERDEN.

x x x

Het instrument werd in 1955 gebouwd in de ateliers B. PELS & zoon te Lier. Het is het "Opus 365" van deze firma.

Het instrument heeft de volgende disposities :

<u>Pedaal</u>	<u>Manuaal I</u>	<u>Manuaal II</u>
Subbas 16'	Hol quintadena 16'	Bourdon Harm. 8'
Octaaf bas 8'	Prestant 8'	Gemshoren 8'
Gedekt 8'	Holpijp 8' :	Gemshoorn-zweving '8'
Koraalbas 4'	Octaaf 4'	Prestant 4'
Bazuin 16'	Roerfluit 4'	Blokfluit 4'
P + I	Mixtuur 4-6 st.	Nachthoorn 2'
P + II	Trompet 8'	Kleine Kwint 1 1/3
P + II 4'	I + II	Sesquialtera 2 st.
	I + II 16'	Hobo 8'
		Tremolo

De manualen hebben de omvang C-g'''. Het pedaal de omvang C-f'.

Het orgel heeft integraal nieuw pijpwerk en een electro-pneumatische tractuur.

Lit. : A. FAUCONNIER & P. ROOSE, Het historisch orgel in Vlaanderen. IV a : Provincie West-Vlaanderen. Arrondissementen Brugge en Oostende, Brussel 1986, p. 638-639.

- (1) Zie afbeelding : De Plate 1987/251.
OOIB 1, nrs. 190-193.
OOIB 2, nrs. 187-190.
- (2) Zie De Plate : 86/153-156 & 245-246.
- (3) Zie De Plate : oktobernummer 1977.

OSTENDIANA

door A. SWYNGEDAuw

LIÉTARD, Edwin - Ostendiana L.552/8

Louise-Marie d'Orléans, eerste koningin der Belgen. Herinneringsmedailles van het afsterven. Oostende : L. Liétard, 1989.

GOES, Joseph - Ostendiana W. 5612/49

Raddatumstempels in West-Vlaanderen. Oostende : Westvlaamse Filatelistische Studiekring, WEFIS, 1987-1989.

Tome I : A-G - 1987 - blz. 1-86 : met bibliogr.

Tome 2 : H-N - 1988 - blz. 87-175 + bl. aanvull.

Tome 3 : O-Z - 1989 - blz. 176-273.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/300

François Bossuet (1798-1889) : catalogue d'exposition = tentoonstellingscatalogus. Composé par = samengest. door E. Ketels. Saint-Josse-ten-Noode = Sint-Joost-ten-Node : Hôtel Charlier = Charlier Huis 1989.

NVDR : Bossuet was de stichter van de Oostendse Kunstacademie.

LE GOFFIE, Charles - Ostendiana L.375/1

Saint-Georges et Nieuport : les derniers chapitres de l'histoire des fusiliers marins (25 novembre 1914 - 6 décembre 1915). Paris : Plon, 1919.

REYNDERS, Damida - Ostendiana R.434/1

Bevrijding. Typoscript.

REYNDERS, Damida - Ostendiana R.434/2

Weerzien is zwijgen. Koksijde. Verschenen in het tijdschrift Nieuwe Stemmen (?).

REYNDERS, Damida - Ostendiana R.434/3

Hét glazen schaakbord. Brussel : De Vlaamse gids, 1957. Overdruk uit : De Vlaamse Gids; jgr. 41, 1957.

BERKO, Patrick - Ostendiana B.481/10

Paul Mathieu (1872-1932). Réalisé par Patrick et Viviane Berko, texte de Stéphane Rey; préface de Marcel Groës. Gand : Impr. Snoeck-Ducaju, 1989.

REMOORTERE, Julien van - Ostendiana R.355/174

Le guide Ippa des châteaux de Belgique. Trad. du néerlandais par Pierre Herment. Antwerpen : Ippa, 1989.

ROMBOUTS, Luc - Ostendiana R.647/1

"Dan zal de beiaard spelen" : concertkalender zomer 1989. Belgische Beiaardiersgilde. Federatie Vrienden van de Beiaard, 1989.

Bevat : dag-aan-dag kalender; de beiaardiers (o.w. Jean-Pierre Hautekiet; steden en hun beiaard (o.a. Oostende).

DREESEN, Jan B. - Ostendiana D.765/6

Met "De Plate" op IJzerbedevaart, van Nieuwpoort naar Diksmuide, en een bezoek aan al het mooie dat de "Boterstad" te bieden heeft. Oostende : Oostendse Heemkring "De Plate", 1989.

BUSSCHE, Willy van den - Ostendiana C.191/301

Jan Fabre : tekeningen, modellen & objekten. Tekst : Willy van den Bussche. Catalogus samengest. door Tijs Visser. Brugge : druk. Van Damme, 1989.

CAMPENHOUT, Frans van - Ostendiana C.145/1

Leven en werk van Maria Vlamiynck. Antwerpen : De Nederlanden, 1989.

APARTHEID - Ostendiana A.357/1

Apartheid : seminariewerk samengest. in opdracht van R. Vermote; met medew. van Elly Bombeeck.

De Haan : Hoger Instituut voor Sociale Studiën, 1989.

BUSSCHE, Willy van den - Ostendiana C.191/305

Hedendaagse juwelen in België. Tentoonstellingscatalogus. Tekst Willy van den Bussche, Johan Valcke. Oostende : Provinciaal Museum voor Moderne Kunst, 1989.

CATALOGUS - Ostendiana C.191/304

Jean Brusselmans : les travaux et les jours : oeuvres sur papier = werken en dagen : werken op papier. Catalogus samengesteld door Paul van Remoortel. Bruxelles : Impr. Clerebaut, 1989.

BUSSCHE, Willy van den - Ostendiana V.630/1

Hippolyte D'Haeye (1873-1952) : genese van een oeuvre door Bernadette de Visscher-D'Haeye. Brussel : Gemeentekrediet, 1989.

Doctoraal proefschrift, gewijzigd gepublic. in het Nederlands en het Frans.

D'HAESE, Jan - Ostendiana C.191/306

Schilders van de zee: tentoonstelling. Selectie, samenstelling en catalogus door Jan D'Haese. Veurne, 1989.

OOSTENDSE NUMISMATIEK

door Edwin LIETARD

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604 - HET NIEUWE TROJE 1604

Reeds vanaf 1603 was men begonnen in de vesting van Oostende verkleiningsdoorsnijdingen aan te brengen. Vanaf juli 1604 werd de derde en laatste binnenvesting van Oostende door de belegerden in gebruik genomen en versterkt en was gelegen tussen het tegenwoordige Wapenplein en de Visserskaai.

Bij het ontwerpen van de wallen van dit laatste verdedigingsbolwerk had men een tekort aan materialen, doch na een luidruchtige krijgsraad werd besloten dat men ter versterking van dit bolwerk zou gebruik maken van de lijken van de gevallen vijand en van de eigen troepen. Een premie van 15 Stuivers werd uitgeschreven voor het aanbrengen van elk lijk.

Op 19 juli 1604 begonnen de belegeraars met 38 stukken geschut op een lijn geplaatst het 2de vestingsbolwerk onder vuur te nemen. Deze versterkingen die tegen dit hels kanonvuur niet opgewassen waren, werden na een beschieting van ruim 3 uur in puin gelegd. Deze eerste doorsnijding van de stad werd door zijn bewoners het "Nieuwe Troje" genaamd.

De Spaanse troepen, in hun overwinningsroes, dachten reeds de volledige overwinning in handen te hebben en keken nogal verwonderd op naar een 3de en trouwens laatste verdedigingswal van de vesting. Dit ultieme bolwerk werd door de belegerden bestempeld als het "Kleine Troje".

De toestand van de belegerden was alles behalve rooskleurig en benijdenswaardig.

Door de dagelijkse en ononderbroken stormlopen van de Spaanse troepen op dit Kleine Troje, werd deze vesting van recente makelij en slecht materiaal, traag maar zeker tot puin geschoten.

Ondanks deze toestand was het moreel peil van de belegerden zeer hoog. Op 13 september 1604 ontvingen de Staten Generaal een bericht uit Oostende, dat er niet meer dan 1.800 gezonde soldaten waren in dit laatste bolwerk. Onmiddellijk werd hen door Prins Maurits de nodige verse troepen beloofd en tevens de ontzetting van alle aanwezige gekwetsten.

Dit bericht was zeer lovend voor de belegerden en hen werd daadwerkelijk hulp gestuurd.

Ter dezer gelegenheid werd een zilveren en koperen penning geslagen om de heldhaftigheid van de verdedigers van het Kleine Troje te herdenken.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 33 mm VI : 33 - DUGN : 3582

R. * PRVDENS * TEMPORA * OBSERVAT * (Wapenschild van Zeeland).
(Voorzichtigheid. Tijd. Waarnemen).
Zandloper met datum langs weerszijden.

1604

V. Lauwertak in kransvorm met middenin :

* Wapenschild van Zeeland *

Z E L A

N D I A

Toren (Middelburg)

BELEG VAN OOSTENDE 1601-1604 - OVERGAVE VAN OOSTENDE 22 SEPTEMBER 1604

Vanaf 16 september 1604 begonnen de Spanjaarden de laatste bolwerken met nog meer vuurkracht te bestoken. Hun aanvallen waren vooral gericht om de bevoorrading door de Staten Generaal eens en voor altijd af te sluiten. Het doelwit van het vijandelijke vuur werd geconcentreerd op 2 fronten, de haven "Geule" en de derde vestingswal "Kleine Troje".

Op zondag 19 september begon men met de evacuatie van de ingezetenen van Oostende, van alle resterende kostbaarheden en het nog bruikbaar geschut; dit alles werd ingescheept en vervoerd naar Zeeland.

De Gouverneur van Oostende, Daniël de HARTAIN, Heer van Marquette, werd door een schrijven van de Staten Generaal toegestaan tot de onderhandelingen over te gaan voor een eventuele overgave van Oostende.

Op maandag 22 september werd de overgavetrommel "Chamade" geslagen en de Luitenant-Kolonel Adolf VAN GELDER en Kapitein Cornelis VAN ACHTHOVEN werden naar Markies Ambrosius SPINOLA gezonden om de onderhandelingen te starten. Ter zelfder tijd gingen 2 hoofdofficieren, de heren DE FOURICOURT en OTANNE, als gijzelaars naar Oostende.

Al gedurende het eerste contact met Ambrosius SPINOLA werden de 2 afgevaardigden met de meeste ridderlijkheid ontvangen en alles wat enigszins mogelijk was werd hen toegestaan. De Markies voerde geen onmogelijke voorwaarden aan tot de overgave en deze waren in de hoogste mate eervol voor de belegerden.

Het garnizoen van Oostende mocht de vesting verlaten op woensdag 22 september langs landszijde door de vijandelijke linies heen, met slaande trom en wapperende vaandels, met een toaal van 3.500 manschappen en met 4 stukken geschut.

Door de Markies Ambrosius SPINOLA werd aan de Gouverneur MARQUETTE en de officieren een feestmaal aangeboden, ondanks de langdurige en bittere vijandelikheden.

Op 23 september werden de troepen van het garnizoen van Oostende door Prins Maurits en de Staten Generaal opgewacht en ontvangen als overwinnaars en helden. Allen werden volgens rang en verdiensten geëerd en beloond.

Enkele dagen later bezochten de Aartshertogen de veroverde stad (of wat er nog van over bleef). Het aanzicht van deze verwoeste stad moest verschrikkelijk zijn geweest. Het beleg had 3 jaar en 83 dagen geduurd en tienduizenden doden geëist langs beide zijden.

De oude stad Oostende bestond niet meer en moest vanaf de grond terug opgebouwd worden.

Ter dezer gelegenheid werden verschillende zilveren en koperen penningen geslagen om dit langdurig beleg van Oostende te herdenken.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 54 mm VI : 44

- R. + XPYΞEA . XAAKEIAN + ITANE + FLANDRIAM . LIBERAS . IBER ?
 (Goud voor koper, is het zo dat Spanje Vlaanderen bevrijd ?)
 Zicht op Oostende met het garnizoen die de plaats verlaat en de Spaanse troepen die erin trekken.
- V. Een streekkaart van Sluis met alle bijhorende dorpen.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 54 mm VI : 45

- R. Zicht op Sluis met bijhorende dorpen en eilanden.
- V. Een tekst in 12 lijnen : zie afbeelding.
 (Door de gratie van God Almachtig en onder de leiding van de illustere Prins Maurits van Oranje en de Staten Generaal na Oostende gedurende 38 maanden verdedigd te hebben en na de Spaanse troepen in Cadsant, Ysendijk, Aardenburg en Sluis verslagen te hebben en 12 Spaanse galjoenen veroverd een gelukkige uitwisseling tegen de puinen van Oostende 1604).

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 30 mm VI : 49 - DUGN : 3588

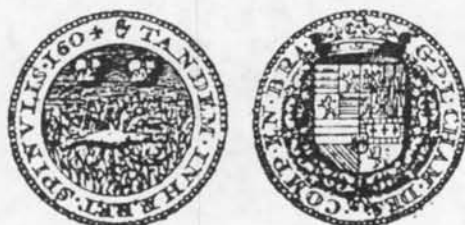
- R. SOLID DEO GLORIA CI) D) CIIII
 (Allen Glorie aan God).
 Zicht op de stad Sluis.

- V. XPYΣEA . XAAKEIΩN .
 (Goud voor koper).
 Zicht op de vesting van Oostende.

1604 ZILVEREN EN KOPEREN PENNING Ø 29 mm VI : 56 - DUGN : 3592

- R. TANDEM . INHAERET . SPINVLIS . 1604
 (Spinola laat tenslotte niet los).
 Kreeft gevangen met er boven 2 kronen.
- V. G.P.L. CHAM.DES.COMP.EN.BRAB.
 Gekroonde wapenschilden van de Aartshertogen.

EEN ZELDZAME PUBLICATIE OVER OOSTENDE :

SOUVENIR D'OSTENDE VAN ED. HAEGHEMAN-WAGNER

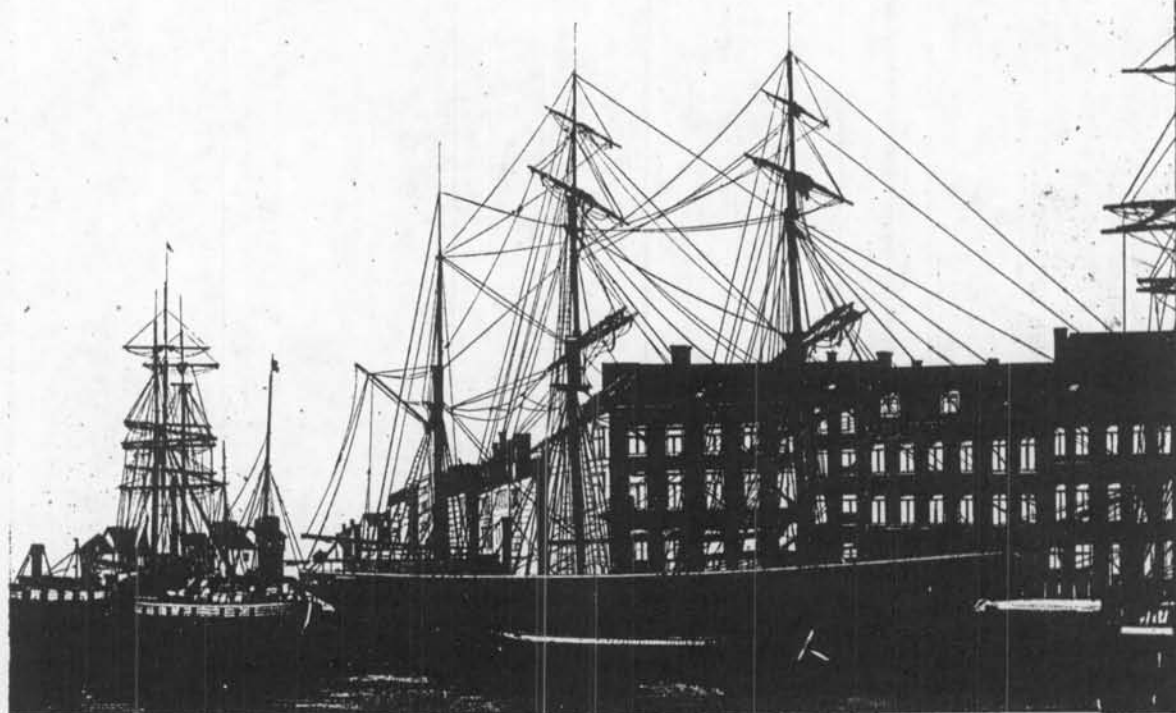
In het Fonds "Ostendiana (Oostende, Plaatselijke Openbare Bibliotheek) berust onder het nr. S-755-3 een uitklapalbum (14 x 20 cm.) met rood-linnenkaft met reliëfversiering en voorop in gouddruk : Souvenir d'Ostende. Op de achterzijde is in reliëf ingedrukt : ED. HAEGHEMAN-WAGNER OSTENDE.

Binnenin 12 prenten, achtereenvolgens :

- Ostende. Les Estacades, entrée du port.
- Ostende. La plage et le phare.
- Ostende. L'Estacade.
- Hotel Royal Belge.
- Ostende. Kursal (sic).
- L'Ancien phare. Ostende.
- Ostende. Les Hotels et Bains.
- Ostende plage des bains.
- Pavillon du roi et Plage.
- Ostende. Le port (bassin) (zie afb.)
- La plage à midi.
- Baleine amenée à Ostende le 8 février 1885.

De laatste prent biedt meteen aanduidingen over de datering van dit prentenalbum : 1885 ten vroegste.

Le bassin

Ostende. Le port (bassin).

De prenten zijn eigenaardig : stuk voor stuk lijken ze gecopieerd van fotografiën en omgezet in een bizarre 3-kleurendruktechniek (2 nuances van grijs-bruin en één van bruin-zwarte toon). Samen met witte uitsparingen (de kleur van het papier), levert dat 4 kleuren op.

Nergens staat een vermelding over de auteur van die prenten. We zien ook nergens aanwijzingen die een of andere toeschrijving verrechtvaardigen.

Ed. HAEGHEMAN was een broer van J. ENSOR's moeder : de familie HAEGHEMAN was blijkbaar een echte "dynastie" van souvenirhandelaars ! (1).

In de nu ± 20 jaar dat ik me intens met de Oostendse iconografie bezighoud ontmoette ik nooit voorheen een exemplaar van dit album of losse nrs. eruit. Ook een autoriteit als A. VERBOUWE vermeldde het niet in zijn "Iconografie"

Norbert HOSTYN

(1) Op de doodsbrief van Ensor's moeder (1915) staat letterlijk :
"HAEGHEMAN-WAGUENER".

NIET OP DE CAPPE VAN DE NERING

door J.G. DE BROUWERE

Op Sint Pietersbanden, d.i. op 1 augustus vierden de Oostendse Vrij Billanderlieden hun jaarfeest. Toen trad de deken af, - hij werd dan "afgaande deken en eerste zorgger", - en werd een nieuwe deken gekozen. Dat ging gepaard met een feestmaal, waarbij eten en drank vanuit een hostelrij gebracht werd naar het Schippershuis, waar alles zich afspeelde.

In 1751 viel het feest op een zondag. Dekken Adriaan ASSEMAN riep de heerschappen samen, en er werd volgens het aloud gebruik geprocedeerd. Joannes DE SORGHHER werd tot deken verkozen en de gangen van het Banket (samen met de drank !) werden aangebracht door de "domistiquen" van de hostelrij "Cour de Bruxelles" (1). Samen met de nieuwe deken zaten de leden van de Eed aan, nml. Frans VAN DE STEENE, Andries VERHAEGHE de jonge en natuurlijk de afgaande deken Adriaan ASSEMAN. Paul DE KNUYDT, klerk van de nering zat ook aan. De heren lieten het zich smaken.

En niemand zag daar gaten in.

Niemand, tot op de dag - wat later in de maand augustus allicht - wanneer de heren van de Eed in groep met hun klerk naar de "Cour de Bruxelles" trokken : om er het gelag van 1 augustus te betalen. Of ze in de hostelrij nog eens een pint dronken staat niet vast. Maar dat is meer dan waarschijnlijk.

De verplaatsing in groep verwekte de argwaan van sommige suppoosten van de nering, en er ontstond geroddel : de heren deden zich te goed "op de cappe van voormelde nering".

De kwaadsprekerij kwam ten slotte tot bij de deken, de zorggers en de klerk. En die namen het niet.

Deken Jan DE SORGHHER gelastte notaris Philip RIJCX de oude met een onderzoek. De notaris moest naar de "Cour de Bruxelles" gaan, en aan de kastelein Jan Bt DE NEVE en zijn vrouw Joanna AYAERT navraag doen : hadden de leden van de Eed "op de cappe van voormelde nering" gegeten en gedronken, hetzij in de hostelrij zelf, hetzij in het schippershuis, waar de domestiquen van de kastelein eten en drank zouden hebben gebracht.

De notaris deed dat, en de uitbaters van de "Cour de Bruxelles" vertelden hem wat er op 1 augustus gebeurd was. Ze zegden ook dat de heren allen samen naar de hostelrij waren gekomen, om het gelag van Sint Pietersbanden te betalen. Maar ze verklaarden uitdrukkelijk, dat ze sindsdien en buitendien niets meer met de Eed van de Vrij Billanderlieden te maken hadden gehad (2).

Los van het beschreven gebeuren : Jan DE SORGHHER is een voorvader van de vrouw van ondergetekende.

(1) Midden XIXde eeuw was er een "Cour de Bruxelles" in de Jozef II straat nr. 17. De kastelein was Constantijn DE SORGHHER, een afstammeling van deken Jan DE SORGER.

(2) Brugge. Rijksarchief. Notariaat VAN CAILLIE. Depot 1940, boek 34, akte nr. 49 : daàr staat alles in beschreven.

Donderdag 15 oktober -

DE DUITSCHERS TE OOSTENDE

Deze nacht hoorden wij eenig getrappel van peerden, en deze morgen, bij 't opstaan schijnt ohs het midden der stad als verlaten.

't Is heden marktdag, men zou 't niet zeggen ! Op de Groenselmarkt is er ééne groenselboerin, op de vleeschmarkt zijn drie kramen open en eene enkele boterboerin is afgekomen !

De tuiboten zijn vertrokken alsook de overzetboot der haven. Aan boord van een der tuibooten zijn honderde geweren en uniformen der burgerwacht geworpen geworden.

Rond 7 1/2 ure verlaat de duitse stoomboot "Mina", vroeger door onze Belgische overheid aan het anker gelegd en thans onder bevel van kapitein Léon BLONDÉ, onze haven.

Tussen 7 1/2 en 8 ure komt de visscherssloop 0.98, reeder M. Aug. HAMMAN, stuurman Lambert DEVOS, de haven binnengevaren. Verscheidene huisgezinnen van het Visscherskwartier, die tot hiertoe de plaat niet konden poetsen, maken van de gelegenheid gebruik en gaan aan boord : rond 10 ure steekt de sloop met hen in zee.

Rond 9 1/2 ure komt de 3 mast schoener "Pearl" geladen met kolen voor rekening der firma FERMON de haven binnen. Aan 't kaaigat zwaait het vaartuig en kiest wederom het ruime sop - wellicht rook de kapitein lont !

Rond de Zeestatie is veel beweging, en rond 7 1/2 ure wachten daar minstens 5.000 menschen achter het een of ander schip, dat van uit Engeland zou gezonden worden om de vluchtelingen af te halen. Vergeefsche hoop !

Rond 8 u. beginnen velen het wachten moede te worden en trekken zij, met pak en zak, de stad in. Een weinig later sterft in de overdekte hal der Zeestatie een kindje van 7 weken in de armen zijner moeder.

In de stad zijn veel winkels en schier al de bijzondere huizen gesloten. De bewoners ervan zijn nochtans allen niet gevlucht, maar velen hebben niets in magazijn of houden er niet aan open te doen !

Deze morgen zien wij geen "taube", doch rond 9 1/2 ure begint het gerucht te loopen, dat de duitsehers te Breedene zijn. Om 10 u 10 komen de eerste, 5 ruiters en 3 velomannen, over de bruggen der de Smet de Nayerlaan. 't Zijn huzaren. Aan de statieplaats gekomen wordt M. Jan DE KERSMAEKER, onze oude en trouwe vriend, die in de statie het ambt vervult van brigader der rijtuigkuischers, door hen verplicht den weg te toonen naar het stadhuis.

Voor het policiebureel der Groote Markt, of Wapenplaats, stijgen zij af en vragen zij water voor hunne peerden. Een hunner zegt honger te hebben en men brengt hem een pistolet fourré, gekocht bij den charcutier BOGAERTS, der Wapenplaats. Het is dan juist op de horloge van het stadhuis 10 u. 22.

Ondertussen is de heer burgemeester LIEBAERT verwittigd geworden. Vergezeld van den adjunktkommissaris DE MAESSCHALCK en twee agenten gaat hij tot bij de duitsehers en heeft een onderhoud met hen, waarna hij het stadhuis terug binnentrekt.

5 andere ruiters zijn intusschen bijgekomen. Twee hunner hebben bij hen een Belgische piot die aan de Smet de Naeyer brug werd gevangen genomen. De arme jongen die op een velo zat, kon niet meer voort. Een politieagent wordt opgeëischt om den weg naar de kazern te toonen en de trio (de 2 ruiters en gevangen soldaat) verdwijnt langs de Kapellestraat.

De peerden zijn middelerwijl aan den kiosk der Groote Markt vastgemaakt geworden; een paar man bewaken ze, terwijl de andere een toerken gaan doen naar de Zeedijk.

Van tijd tot tijd komen er nog bendjes toe, gewoonlijk bestaande uit eenige wielrijders, gevolgd door eenige ruiters - en deze, op hunne beurt gevolgd door wielrijders.

Toen de eerste Duitschers zich op de bruggen der de Smet de Naeyerlaan vertoonden, begonnen eenige kerels, die in de Zeestatie achter booten te wachten stonden, te schuifelen, hetgene eene ongehoorde paniek voor gevolg had. In allerhaast verlieten Oostendenaars en vreemde vluchtelingen onze statie.

Het verschijnen der Duitschers in de Kapellestraat en op de Wapenplaats bracht eene lichte ontroering onder onze bevolking en eene kleine paniek onder de vluchtelingen, doch zulks stilde alras toen de Duitsche voorposten met de eene hand teekenen van vermaning tot kalmte gaven en met de andere den militairen groet brachten.

Men werd alras ook gewoon onze ongenooide gasten, en slechts wanneer, van tijd tot tijd, een officier, in zijnen lichtgrijzen overjas gewenteld, statig kwam aangereden, gewaardigde men zich de koppen bijeen te steken om de nieuwsgierigheid te voldoen!

Enkele Duitschers trokken naar de zee om hunne peerden een voetbad te geven. Wij bemerken dat noch peerden, noch mannen er afgemat uitzien, wel integendeel! De mannen, 't zijn er, voorzeker, meestal onder de 30 jaar. Elk is voorzien van een kistje cigaren, en sommigen hebben brood mede. De mannen, die volgen zullen, zijn zoowel niet te pas noch zoowel uitgerust.

De trams naar Blankenberghe of Middelkerke worden afgeschaft.

Een onzer medewerkers ontmoet rond 11 ure in de Kapellestraat een 6 tal officieren, die den weg vragen naar het Majestic Hôtel, op den Zeedijk, maar allen zijn zoo vreemd aan Oostende niet, want in den loop van den namiddag zagen wij een Duitscher ons huis voorbijgaan, de Christinastraat inslaan en zich rechtstreeks begeven naar het huis van M. Hector POTTIER, electricien, waar hij een velolanteern kocht. Daarna keerde hij naar de Kapellestraat terug langs de Wittenonnenstraat.

Op het stadhuis had de heer Burgemeester een onderhoud met Maarschalk VAN DER GOLTZ, Duitsche goeverneur van België. Volgens ons verzekerd werd, zou men overeengekomen zijn op de kwestie der te betalen oorlogsschatting: een millioen. Ondertusschen hadden eenige Duitsche officieren zich van de stadskas meester gemaakt en hadden beslag gelegd op eene som van ₣ 3.629.96. Om 12 1/2 u. verlieten de heer Burgemeester met den heer THONÉ, gemeentesekretaris, in auto het stadhuis. Een tweede auto, waarin de heer JOHNSON, onder-konsul der Vereenigde Staten van Amerika zit, volgt. Voor de autos rijden eenige uhlanen, Duitsche wielrijders volgen ze. De stoet trok langs de Kapellestraat naar Brugge, zoo 't schijnt, ten einde 't noodige geld of de noodige waarborgen voor de betaling der oorlogsschatting te vinden.

Wij zeggen : 'T SCHIJNT, want het valt gemakkelijk te begrijpen dat het thans niet gemakkelijk is JUISTE inlichtingen te bekomen ! Wellicht weten we morgen meer !

En zoo was 't ook, want 's anderendaags vernamen wij uit STEL-LIGE bron dat de kwestie der oorlogsschatting tot LATER verschoven was. Ziehier wat gebeurd was, volgens ons goede bron werd verzekerd.

* * *

Bijzonderheden over het onderhoud van den heer Burgemeester van Oostende met Maarschalk VON DER GOLTZ.

Burgemeester LIEBAERT ontving deze morgen, rond 11 ure, in zijn kabinet, Maarschalk VON DER GOLTZ, duitsche gouverneur van België.

Maarschalk VON DER GOLTZ zegde goed Oostende te kennen : 't is eene schoone, eene kosmopolitische stad, waar al de vreemdelingen goed ontvangen worden. Men zegde hem dat Oostende geen weerstand zou bieden, dat er hier geene troepen waren maar dat er hier nog een fort was.

Burgemeester LIEBAERT antwoordde dat er hier geene troepen waren; wat het fort betreft, het is een oud ontwapend fort.

VON DER GOLTZ zegde toen dat er kanonnen tusschen de duinen zaten, en dat er hier 6 kanonnen waren.

"Neen, zegde M. LIEBAERT, hier zijn, volgens ik weet, want de Belgische Staf zegde mij niets, zijn er hier slechts 6 kanonnen die over 24 jaar dienden om Keizer Wilhelm II, bij zijn bezoek aan Oostende, te begroeten".

VON DER GOLTZ mompelde eventjes.

De kwestie der oorlogsschatting werd niet aangeraakt. Die kwestie zegde de duitsche Maarschalk, moet met den duitschen Bevelhebber van Brugge afgehandeld worden.

Na overeen te zijn gekomen dat de uitgaven, door de duitsche officieren in het Majestic Hotel te doen, door de stad zouden gedregen worden, vertrokken 2 duitsche automobielen met officieren, eene automobiel waarin Burgemeester LIEBAERT, THONÉ, gemeentesekretaris en Maarschalk VON DER GOLTZ plaats hadden genomen naar Brugge. De auto van Heer JOHNSON, Konsul der Vereenigde Staten van Amerika, volgde.

Onderweg drukte VON DER GOLTZ zijne bewondering uit over het schoon vee en de schoone landbouwstreken. Hij deed zijn spijt kennen Turkijen verlaten te hebben, waar het volk zoo onwerkzaam is.

Te Brugge aangekomen reden ze naar het Hotel Memlinc, Groote Markt, waar de generaal VON BESELER, duitsche plaatskommandant van Brugge, zat. Deze laatste zegde dat de kwestie der oorlogsschatting voor Oostende binnen 2, 3 of meer dagen zou besproken worden : er was geen haast bij !

Een glas vermouthe werd den heer Burgemeester van Oostende aangeboden. De duitsche Maarschalk, Generaal en officieren dronken mede.

Burgemeester LIEBAERT bood dan een glas Sherry aan, doch, toen het op betalen aankwam, vernam hij dat het gelag reeds betaald was.

Burgemeester LIEBAERT en sekretaris THONÉ keerden alsdan, per auto naar Oostende terug.

CAHIER VOOR LUCHTVAARTGESCHIEDENIS

Onlangs verscheen het Cahier voor Luchtvaartgeschiedenis. Waar men vroeger opteerde voor een viermaandelijke uitgave ging men dit jaar over op een "Jaarboek".

Op de 106 blz. die aangeboden worden zijn er 27 geïllustreerd met 85 unieke foto's en tekeningen van Wilfried ROELS. U vindt er artikels over de (Belgische) vrouwen in de luchtvaart, de vliegmeetings te Stene, de Duitse zwaargewichten tijdens W.O. II, de legendarische piloten "Bob" Tuck, Lindbergh, Nungesser en Coli en ...de reeds zo lang beloofde bijdrage over het tragisch vliegeengeval te Stene in 1937.

Indien u dit met computer gezet en in beperkte oplage gedrukte Cahier wenst te ontvangen, stort u 250 ₣ op rekening nr.

001-0670048-48

W. Major

Kastanjelaan 52 - Oostende.

W. MAJOR

TENTOONSTELLING

Van 28 oktober tot en met 31 december 1989 loopt in ons Heemmuseum de tentoonstelling

OOSTENDE VRIJHAVEN. Op- en teloorgang (1769-1794)

dit naar aanleiding van het 35-jarig bestaan van onze Kring.

ZEKER DE MOEITE WAARD OM TE BEZOEKEN ! ! !

Het museum is open elke zaterdag van 10u tot 12u
15u tot 17u

Leden hebben GRATIS toegang.

IN DIT NUMMER

- blz. 237 : A. CASIER : De Oostendse muziekgeschiedenis - XL.
- blz. 241 : G. VANDAMME : Om en rond de aanleg van de Elisabethlaan.
- blz. 245 : E. SMISSAERT : Schrijvers aan zee (1).
- blz. 248 : R. LEROY : Opgenomen muziek en lied uit Oostende en omgeving - Collectie Ostendiana (13).
- blz. 251 : N. HOSTYN : Orgels in groot Oostende - Het orgel in de Sint-Antonius van Paduakerk (Opex).
- blz. 252 : A. SWYNGEDAUF : Ostendiana.
- blz. 254 : E. LIÉTARD : Oostendse numismatiek.
- blz. 257 : N. HOSTYN : Een zeldzame publicatie over Oostende : Souvenir d'Ostende van Ed. Haegheman-Wagner.
- blz. 259 : J.G. DE BROUWERE : Niet op de cappe van de nering.
- blz. 260 : A. SMISSAERT (+) : Oostende tijdens de eerste wereldoorlog (4).

TEKST OVERNAME STEEDS TOEGELATEN MITS BRONOPGAVE

Ongekend werd van Michel VAN CUYCK :

"ALMANACH GRIMACIER" uit 1858

Ook bij hem reeds maskers, schedels en tronies !